

به سمت آن حرکت کرد. این امر، می‌تواند حتی در زمان روسای بعدی نیز سرلوحه امور قرار گیرد و سیستم قضایی، جهتی مشخص و واحد داشته و به سمت آن حرکت کند. همچنین، باید وضعیت سیستم قضایی در شاخص‌های تبیین شده، ارزیابی شده و به مردم نیز اطلاع رسانی شود.

این شاخص‌گذاری، کمک می‌کند که ابتدا مسیر حرکت درست به منظور تحول و پیشرفت در قوه قضائیه را بشناسیم و از سوی دیگر، اسیر حکمرانی صورت گرفته در سطح بین‌المللی نشویم که با شاخص‌گذاری به دنبال به انحراف کشیدن و نیز تابع قرار دادن کشور در امور مختلف، به ویژه امور قضایی است. امروزه به ویژه با طراحی قوانین نمونه، ارائه ابزارهای تحول ساختاری، ارزشیابی و نیز حمایت از چنین برنامه‌هایی که از طریق سازمان‌های بین‌المللی نیز صورت می‌گیرد، هدف این است که بتوانند برتری و حاکمیت خود بر کشورهای دیگر را در همه عرصه‌ها حفظ نمایند.

واما...

اما نکته اساسی، نیروی انسانی است. در واقع نیروی انسانی درست می‌تواند راهبر همه این تحولات باشد. باید نسبت به مسئله تربیت نیروی انسانی دقت و اهتمام ویژه‌ای داشت. البته منظور از نیروی انسانی نیز صرف نیروی انسان در کسوت قضاوت نیست، باید بسترهای لازم برای ورود سیاست‌گذاران، مدیران و پژوهشگران و مهمتر از آن، تربیت این افراد نیز مورد توجه قرار گیرد.

همه موارد گفته شده در کنار مدیریت جهادی همچون مدیریت فعلی می‌تواند یاری رسان کشور در عرصه قضایی باشد. این مهم نیز صرفاً به دست رئیس قوه قضائیه نیست، همه فعالین و دانشگاهیان باید با همدلی و همراهی به کمک سیستم قضایی کشور شتافته و در عرصه حل مشکلات مردم در حوزه قضایی و جنایی یاری رسان مجموعه مدیریتی باشند.

پی‌نوشت:

۱- بخصوص بخاطر رقابت‌های انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۶، خیلی‌های انتظار برخورد‌های سیاسی بین قوه قضائیه و قوه مجریه بودند.

۲- معارج (۱۱-۱)

۳- ذاریات (۳۲ و ۳۸)

توجه به امر اساسی جرم‌شناسی و پیشگیری از جرم

مسئله‌ای که باید بدان توجه کرد این است که مشکلات اصلی در حوزه‌هایی مانند جرم، از منظر علمی، مورد بررسی و ریشه‌یابی قرار گیرد؛ این ریشه‌یابی کمک می‌کند تا برخورد با مسائل نیز هدفمند و درست صورت گیرد. به این مسئله باید اهتمام ویژه داشت و مسائل کشور از منظر رشته‌ها و تخصص‌های مختلف مورد بررسی قرار بگیرد و به صرف رشته حقوق و یافته‌های آن اکتفا نشده و از یافته‌های دانش‌های دیگر مانند جرم‌شناسی، روان‌شناسی، مدیریت، سیاست‌گذاری و... نیز در حل مسائل، بهره برد. به طور مثال، یکی از ریشه‌های اساسی مشکلات کشور و به خصوص مسئله جرم، مسئله دنیاپرستی و رواج آن است که باعث میل به دور زدن قانون و نیز جرم می‌شود. البته مسئله اقتصادی و بهبود رفاه و معیشت باید صورت گیرد ولی باید با رواج دنیاپرستی نیز مقابله گردد.

اما آنچه در عمل مشاهده می‌شود این است که معاونت اجتماعی و پیشگیری از جرم قوه قضائیه از زمان شکل‌گیری آن، اتفاق خاصی را رقم نزنده است. بخشی از این مسئله به مدیریت نادرست مسئله برمی‌گردد و برخی نیز به عدم تخصص. وقتی رشته جرم‌شناسی وجود نداشته باشد، وقتی مدیران با سابقه قضایی و با دغدغه‌هایی غیر از جرم‌شناسی و پیشگیری از جرم، در چنین منصبی قرار می‌گیرند، نتیجه‌اش تعطیلی مهمترین قسمت قوه قضائیه است.

شاخص‌گذاری و ارزیابی متناوب

مسئله مورد انتظار دیگر، این است که شاخص‌های مطلوب اسلامی-ایرانی در امور مربوط به سیستم قضایی، مشخص شده و باید

99 با توجه به اهمیت مسئله تصویر سازمانی و اصلاح نگاه و مسئله مهم افکار عمومی، قوه قضائیه نباید از ظرفیت عظیم رسانه غافل شود. مسئله رسانه اگر به درستی فهم شود و بتواند در خدمت اهداف والا باشد، می‌تواند تحول را به نمایش بگذارد. 66

و تکالیف خود مطلع گردند. گاهی دیده می‌شود در تدوین قوانین، ادبیاتی به کار برده می‌شود که مردم نیز دقیقاً نمی‌دانند باید به چه چیزی عمل کنند و این مسئله راه را برای سوءاستفاده توسط وکلای فاسد را باز می‌کند.

در برخی قوانین، به ویژه قوانین مربوط به خانواده، باید دقت و اصلاحات لازم صورت بگیرد تا حقوق هردو طرف و به ویژه حقوق زنان رعایت شود. مثلاً در مسئله حقوق خانواده و مسئله مهریه، برای حل مشکل تورم کیفری ناشی از زندانیان مهریه، اصلاحاتی (مانند قسطی کردن مهریه، پذیرش اعسار زوج، نبود ضمانت اجرای علمی و درست) صورت گرفته که باعث شده است مشکل بزرگ‌تری ایجاد شود که نادیده گرفته شدن حقوق زنانی باشد که باید بعد از مسئله طلاق، سرپرست خانواده باشند و حقوق حداقلی آنها نیز به همین بهانه‌ها پایمال می‌گردد و یا باعث تجری افراد می‌شود که بخاطر چنین تسهیلاتی، دقت لازم را نکرده و مشکل آفرینی می‌کنند.

توجه به کار علمی و استفاده از پشتیبان علمی برای تحولات در قوه

برای تحولات، تصمیمات و همه برنامه‌های خود، باید پشتوانه علمی داشت، نتیجه پژوهش‌های علمی باید مبنای تصمیمات، سیاست‌گذاری‌ها، انتصابات و تحولات قرار بگیرد. وضعیت باید به گونه‌ای باشد که برای هر تصمیمی، صدها ساعت کار علمی درست صورت گرفته باشد و البته مشخص شود که پشتوانه چنین تصمیمی چه بوده تا بعدها نیز مورد بررسی و مذاقه قرار گیرد. باید شرایطی فراهم شود که آن جوان شهرستانی هم که ایده‌ای به نظرش دارد، بتواند آن را منتقل کند و فعالیت علمی و پژوهشی منحصر در تهران و یا فلان دانشگاه در تهران یا فلان استاد، نباشد زیرا که در شهرستان‌ها نیز استعداد، کم نیست و باید برای آنها نیز فرصت برابر برای ارائه پیشنهادات و شرکت در تحول قوه قضائیه رقم بخورد.

انتظار اصلی در این بخش، از پژوهشگاه قوه قضائیه است که علاوه بر تلاشی که بر مسئله سامانه آرای قضایی وجود داشته، سایر حوزه‌ها را نیز ورود کرده و بتواند پاسخگوی علمی و پژوهشی نیازها و مسائل قوه قضائیه در همه عرصه‌ها و نه فقط بخش قضایی باشد.